

Ny vårdform i praktiken

En speciell lagstiftning reglerar den psykiatriska tvångsvården (LPT), liksom den rättspsykiatriska vården (LRV). I den lagstiftning sägs vilka förutsättningarna är för att en person ska kunna tvångsomhändertas men också vilka rättigheter en patient har.

Tvångsvård kan ges om en person är farlig för andra eller för sig själv och motsätter sig att söka vård. Lagen ska då, menar man, fungera som ett skydd för den psykiskt sjuke själv och dennes omgivning.

Det är viktigt att veta att tvångsvård bara får ske om man verkligen är i behov av vård och inte går med på den frivilligt. Vid tvångsvård ska ett så kallat vårdintyg skrivas. Det görs av en läkare efter att denne gjort en undersökning. Om man inte infinner sig frivilligt till undersökningen kan man bli hämtad av polis. Vårdintyget ska sedan prövas inom fyra dygn av en annan läkare som är specialist i psykiatri. Det är sedan chefsöverläkaren på den psykiatriska kliniken som inom ett dygn ska besluta om tvångsvård.

Vården som får högst pågå i fyra veckor ska ta stor hänsyn till den enskilde och syfta till att man tar emot hjälpen och stödet frivilligt. Om chefsöverläkaren tycker det är nödvändigt kan han begära fortsatt tvångsvård hos länsrätten i högst fyra månader. Ytterligare förlängning kan beviljas av länsrätten, högst sex månader i taget.

Just nu sker en översyn av tvångsvårdslagstiftningen som den nuvarande regeringen beslutat om. Syftet säger man är att anpassa lagstiftningen till dagens etiska, juridiska och medicinska krav. Översynen gäller också lagen om rättspsykiatrisk vård, LRV. I den sägs att om en person begår ett brott under inverkan av psykisk sjukdom ska den personen dömas till rättspsykiatrisk vård.

Utgångspunkten för den svenska lagstiftningen är att vi alla är ansvariga för våra handlingar. Om en person begått ett brott och inte förstod varför han eller hon gjorde det är den personen ändå ansvarig för handlingen. Däremot får personen inte dömas till fängelse om vederbörande är psykiskt sjuk. Då ska det i stället vara rättspsykiatrisk vård. Om en person däremot har ett uppsåt med det man gjorde, alltså att man var medveten om vad man gjorde. Då ska man dömas till fängelse.

Under senare tid har diskussionen om den rättspsykiatriska vården gått i två riktningar. Den ena riktningen som bland annat den socialdemokratiska regeringen föreslog var att den som döms till rättspsykiatrisk vård ska efter vårdtiden avtjäna resten av straffet i fängelset. Ett annat förslag som den nuvarande regeringen lagt är att straffriförklara människor som begår handlingar under inverkan av psykisk sjukdom. I stället ska den personen få vård tills han eller hon inte längre anses lida av psykisk sjukdom. Med det skulle man ansluta sig till en tradition som många andra europeiska länder har och som säger att personer som är psykiskt sjuka straffrättsligt inte är ansvariga.

Öppen psykiatrisk vård

Förutom en översyn av tvångslagstiftningen har regeringen infört en ny vårdform, öppen psykiatrisk tvångsvård. Den ingår numera i LPT och LRV och kan ges efter det att man tvångsomhändertagits. Genom den vårdformen är man som patient tvungen att uppfylla vissa villkor, som till exempel att medicinera, komma på återbesök eller följa andra förhållningsregler som vården sätter upp. Det är överläkaren där patienten är intagen som ansöker hos förvaltningsdomstolen om öppen psykiatrisk tvångsvård, precis på samma sätt som det görs när det gäller annan tvångsomhändertagande.

RSMH har i skrivelse och yttrande ställt sig kritisk till vårdformen och nu när den är införd ställt krav på att få medverka i uppföljningen av hur vårdformen fungerar i praktiken.